

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 24 ได้มุ่งเน้นให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 12) ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งจึงควรส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนรักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญในด้านภาษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดมาตรฐานการอ่าน ให้นักเรียนใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิด ไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน จากมาตรฐานจึงได้เกณฑ์ระดับคุณภาพการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนว่า เป็นการประเมินศักยภาพผู้เรียนในการอ่านหนังสือเอกสาร และสื่อต่าง ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว แล้วนำมาสรุปเป็นความรู้ความเข้าใจของตนเอง ความสามารถในการคิด วิเคราะห์เนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน ซึ่งนำไปสู่การสังเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาของตัวเองให้มากที่สุดที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งปัจจุบันเป็นยุคแห่งการสื่อสาร ดังนั้นเหตุการณ์ และข่าวสารต่าง ๆ ของโลกเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะวิทยาการและเหตุการณ์ในปัจจุบันเคลื่อนไหวย่างรวดเร็ว โดยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ ฯลฯ สิ่งพิมพ์มีบทบาทสำคัญที่สุดในการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ เพราะสามารถเก็บไว้ศึกษาได้ทุกโอกาส ราคาถูกและแพร่หลายไปได้

ทุกหนทุกแห่ง จึงเห็นได้ว่าความสามารถในการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสูงขึ้นไปและมีอิทธิพลต่อทักษะด้านอื่นด้วย

- นิตยา อยู่เครือ (2535, หน้า 3) ศึกษาพบว่า สำหรับการศึกษาในโรงเรียน การอ่านนับว่ามีความสำคัญ กิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียนประมาณร้อยละ 80-90 ต้องอาศัยการอ่านเป็นสื่อในการเรียนรู้ ความเข้าใจในการอ่านจึงเป็นทักษะสำคัญที่จะส่งผลถึงการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ อีกด้วย นักเรียนที่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ย่อมจะเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้ดีกว่า

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญ และมีคุณค่ายิ่งต่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้เกิดพัฒนาการไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ การอ่านมีส่วนช่วยปรับปรุงชีวิตให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในวัยเรียนหากมีความสามารถในการอ่านย่อมได้รับการยอมรับ สามารถร่วมเรียนร่วมเล่นกับเพื่อน ๆ ได้ดี ในทางกลับกันเด็กคนใดอ่านไม่ได้ก็ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เด็กที่มีอุปสรรคในการอ่านย่อมขาดความมั่นใจในตนเองทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนอย่างมาก ความสำเร็จทางการศึกษามักเป็นผลมาจากความสามารถในการอ่าน ดังนั้นการอ่านจึงนับว่ามีคุณค่า และเป็นสิ่งที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพราะความเข้าใจเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการอ่านทุกชนิด ผู้ที่มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านอย่างแจ่มแจ้งจะเป็นผู้ที่สามารถรวบรวมความคิดจากสิ่งที่ได้อ่าน (Tinker & McCullough, 1986, p. 15)

การอ่านจึงเป็นพฤติกรรมการรับสารที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน ที่มีผู้รู้ นักวิชาการ และนักเขียนนำเสนอความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และงานสร้างสรรค์ต่าง ๆ ตีพิมพ์ลงในอินเทอร์เน็ต หนังสือ วารสาร นิตยสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ มากมาย รวมไปถึงข่าวสำคัญ ๆ หลังจากนำเสนอด้วยการพูดหรือการอ่านให้ฟังผ่านสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็จะมีผู้นำมาตีพิมพ์เก็บไว้เป็นเอกสารเพื่อใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ต่อไป เหล่านี้ ทำให้เราต้องพัฒนาการอ่านให้เก่งและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า องค์การระดับนานาชาติ เช่น องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) จะใช้ความสามารถในการรู้หนังสือของประชากรประเทศต่าง ๆ เป็นดัชนีวัดระดับการพัฒนาของประเทศนั้น ๆ ซึ่งความสามารถ

ในการอ่านนั้นนับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมแห่งมวลมนุษย์ปัจจุบัน (การุณันท์ รัตนแสนวงษ์, 2546, หน้า 48-49)

• ปัจจุบันผลการประเมินแห่งชาติบ่งบอกเด็กไทยทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาอ่อนภาษาไทย (คะแนนเฉลี่ยเกิน 50% มาเพียงเล็กน้อย) ผลการวิจัยระดับชาติบ่งบอกเด็กไทยไม่ชอบอ่านหนังสือ (จินตนา ไบกาชุย, 2542, หน้า 17) ปัญหาที่นักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาต้องเผชิญอยู่ในเวลานี้ คือ เด็กอ่านหนังสือไม่ได้ แต่ไม่ทราบว่าจะอะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เด็กอ่านหนังสือไม่ได้ และจากการที่เด็กอ่านไม่ได้นี่เองเป็นเหตุให้การเรียนในวิชาอื่น ๆ ไม่ได้ไปด้วย โดยปกติครูและผู้ปกครองจะถือผลการเรียนของเด็กเป็นเครื่องตัดสินระดับปัญญาของเด็ก และมักจะแก้ปัญหาด้วยการสอนบทเรียนต่าง ๆ ซ้ำลงหรือสอนบทเรียนนั้นซ้ำอีก ซึ่งเป็น การแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะเหตุว่าเด็กแต่ละคนย่อมมีสาเหตุหลายประการที่ทำให้ อ่านไม่ได้แตกต่างกัน บุคคลคนเดียวกันยังมีสมรรถภาพสมองแต่ละด้านไม่เท่ากัน การที่ในแต่ละบุคคลมีสมรรถภาพสมองแตกต่างกันนี้ จะเป็นครรชนชี้ให้เห็นความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียน และการประกอบอาชีพให้ สอดคล้องกับความสามารถของแต่ละบุคคล เด็กแต่ละคนมีความถนัดทางการเรียนวิชาต่าง ๆ ไม่เท่ากัน เนื่องจากกรรมพันธุ์ การอบรมเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อม และสาเหตุ ประการสำคัญนั้นเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน นอกจาก องค์ปัจจัย ทางด้านสติปัญญาจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วปัจจัยทางด้านที่ไม่ใช่ สติปัญญาที่มีอิทธิพลด้วย ซึ่งปัญหาการอ่านนั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ที่มีอิทธิพลต่อปัญหาการอ่านของเด็กแต่ละคน

เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งตรงตามแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2549-2559 ได้กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจากมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของครู คือ ครูมีหน้าที่ ประเมินพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 38) นั่นคือครูทุกคนต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในด้านการเรียนพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ปัญหา ครูมีหน้าที่พัฒนาผู้เรียน และตรวจสอบความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้นของนักเรียน

และเมื่อพบว่านักเรียนคนใดมีข้อบกพร่องในจุดประสงค์ข้อใดหรือเรื่องใด ให้ถือเป็นความรับผิดชอบของครูผู้สอนและของโรงเรียนที่จะต้องจัดสอนซ่อมเสริมให้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 19) ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาสาเหตุข้อบกพร่องในการอ่านของนักเรียนให้พบ เพราะถ้าครูทราบถึงความบกพร่องนั้นแล้วว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการอ่าน จะได้ดำเนินการจัดการแก้ไขได้ตรงกับสาเหตุแห่งความบกพร่องนั้น แล้วค่อยวางแผนร่วมกับนักเรียนว่าจะแก้ไขข้อบกพร่องนั้น ๆ ด้วยวิธีใด สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ นักเรียนจะต้องเกิดความรู้สึกว่าการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ และเต็มใจที่จะแก้ไข ปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยของปัญหาในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จังหวัดระยอง เพื่อครูผู้สอนจะได้นำปัจจัยที่ศึกษานี้ไปสร้างพยากรณ์ปัญหาในการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งผลจากการวิจัยนี้สามารถนำไปดำเนินการช่วยเหลือครูในเรื่องการแก้ปัญหาคการอ่านภาษาไทยของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ถูกต้องและตรงจุดต่อไป ซึ่งจะยังผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยปัญหาการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จังหวัดระยอง
2. เพื่อค้นหาปัจจัยของปัญหาในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จังหวัดระยอง

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง

2. ในแต่ละปัจจัย ประกอบด้วยตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ร่วมกัน รวมกันเป็นปัจจัยโดยการหมุนแกนปัจจัยแบบออร์โธโกนอล (orthogonal) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (varimax)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของเขต 1 ซึ่งมี 120 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 16,834 คน กลุ่มตัวอย่าง 1,041 คน จาก 31 โรงเรียน

2. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยของปัญหาการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาในการอ่านภาษาไทย หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในด้านการอ่านภาษาไทย โดยแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่

1.1 การอ่านภาษาไทยไม่ออก ได้แก่ สะกดคำไม่ได้ ผันวรรณยุกต์ไม่ได้ อ่านไม่ออก จำพยัญชนะและสระไม่ได้

1.2 การอ่านไม่ถูกต้อง ได้แก่ การอ่านผิด การอ่านควบกล้ำ ร ล ว ไม่ชัดเจน การอ่านออกเสียงพยัญชนะผิด การอ่านตกคำ การอ่านเพิ่มคำ

1.3 การอ่านไม่คล่อง ได้แก่ การอ่านช้าเกินไป การอ่านเร็วเกินไป การอ่านติดขัด การอ่านไม่ติดต่อกัน การอ่านเสียงเบา

1.4 อ่านหนังสือแล้วสรุปความไม่ได้ ได้แก่ เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือจบแล้วไม่สามารถอ่านจับใจความได้ว่า ใครทำอะไร ที่ไหน ย่อเรื่องไม่ได้ และเล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้

1.5 อ่านหนังสือแล้ววิเคราะห์ไม่ได้ ได้แก่ แยกแยะส่วนประกอบย่อยเข้าด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้ เช่น ใครทำงานให้ใคร มีจุดประสงค์อะไร

1.6 อ่านแล้วไม่เข้าใจในสิ่งที่อ่าน ได้แก่ ไม่รู้ความหมายคำศัพท์ กลุ่มคำ

1.7 อ่านหนังสือแล้วตีความไม่ได้ ได้แก่ การมองเรื่องราวเดิมในแง่ใหม่ ค้นหาเปรียบเทียบ ตัดสินทั้งความสำคัญ และความสัมพันธ์ส่วนย่อยๆ ในเรื่องราวที่อ่าน แล้วย่อจนสรุปได้

1.8 อ่านหนังสือแล้วขยายความไม่ได้ ได้แก่ การอนุมานหรือขยายความคิดให้กว้างลึกแล้วไกลกว่าข้อเท็จจริงที่ประจักษ์อยู่ในเรื่องที่อ่าน

1.9 อ่านหนังสือแล้วประเมินผลไม่ได้ ได้แก่ บอกข้อดีและข้อด้อยของเรื่องที่อ่านไม่ได้

1.10 อ่านหนังสือแล้วสังเคราะห์ไม่ได้ ได้แก่ ไม่สามารถนำความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านมาผสมผสานกันและจัดเรียบเรียงใหม่

1.11 อ่านหนังสือแล้วนำไปประยุกต์ใช้ไม่ได้ ได้แก่ ไม่สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากการอ่านไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้

2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่เรียนอยู่ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ปีการศึกษา 1/2550

3. ปัจจัยของปัญหาการอ่านภาษาไทย หมายถึง สิ่งนี้อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ นักเรียนเกิดอุปสรรคในการอ่านภาษาไทย ได้แก่

3.1 ปัจจัยด้านอาชีพของผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร หรือรับจ้าง จะให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนตามอัตภาพแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีฐานะในครอบครัวระดับดีและประกอบอาชีพที่มั่นคง จะให้การสนับสนุนด้านต่างๆ ที่จำเป็นและมีส่วนร่วมดูแลการศึกษาให้กับเด็ก

3.2 ปัจจัยความสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ได้แก่ พ่อแม่ดูแลเอาใจใส่อย่างดี ยอมรับเด็ก ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มีความไว้วางใจเด็ก ในการกระทำสิ่งต่างๆ ยอมรับให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งให้กำลังใจ

3.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ปฏิริยาระหว่างผู้เรียนและวัสดุกับอุปกรณ์ และปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทยไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. ทำให้ทราบปัจจัยของปัญหาในการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1
- 2. เพื่อเป็นแนวทางให้ครูทราบปัญหาในการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สามารถนำผลวิจัยไปส่งเสริม พัฒนาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนได้ตรงกับสาเหตุแห่งความบกพร่องนั้น
- 3. เพื่อเป็นแนวทางให้ครู นำปัจจัยของปัญหาการอ่าน ไปจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล